

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ З ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ ТА ГРОМАДСЬКИМИ ФОРМУВАННЯМИ З ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Литвин І. І.

Охорона правопорядку й боротьба з правопорушеннями - справа не тільки органів внутрішніх справ. Існує одна важлива передумова, без врахування якої самотужки подолати правопорушення неможливо навіть найпотужнішій окремій правоохоронній структурі. У цій ситуації зміцнення й подальший розвиток ділових зв'язків між ОВС, державними органами й громадськістю, посилення їх взаємодії стає не тільки ефективним заходом забезпечення законності та правопорядку, а й важливим політичним завданням. Залучення населення до правоохоронної діяльності закономірно й справедливо розглядається як важливий канал участі громадян в управлінні справами суспільства й держави, один з основних факторів зміцнення конституційного режиму, ролі законів, посилення механізму підтримки правопорядку на підставі розвитку народовладдя.

Питання про проблеми взаємодії ОВС з державними органами та громадськими формуваннями по профілактиці правопорушень досліджували О.М. Бандурка, О.В. Джрафова, В.О. Соболев, В.І. Московець, О.Н. Ярміш та інші вчені.

Використання потенціалу громадськості в справі викоренення правопорушень, об'єднання правоохоронних зусиль ОВС з формуваннями населення й зміцнення таким чином єдиного фронту боротьби з відступами від норм права та моралі може бути досягнуто тільки в результаті розширення й поглиблення їх взаємодії. У правильно організованій взаємодії міститься важливий резерв як правоохоронної діяльності держави, так і роботи об'єднань громадськості. Правоохоронна практика незмінно підтверджує, що важливою запорукою ефективної боротьби з правопорушеннями, охорони громадського порядку є участь у цій справі широких верств громадськості. Практичне значення комплексного використання сил, засобів, методів державних органів, громадських формувань і ОВС у вирішенні правоохоронних завдань впродовж тривалого часу викликає заслужений інтерес з боку вчених-юристів, практичних працівників, всієї громадськості до взаємодії цих суб'єктів. Від її стану здебільшого залежить активізація й удосконалення діяльності по боротьбі з правопорушеннями, їх профілактиці, охороні громадського порядку, розкриттю злочинів, забезпеченню відшкодування збитків, що заподіяні неправомірними діями. В умовах реформування народного господарства, виправлення допущених помилок, надання економічним структурам сучасних форм, що відповідають інтелектуальному прогресу суспільства, взаємодія ОВС з державними органами й громадськістю стає особливо актуальним.

Мета нашої статті полягає в розгляді особливостей проблеми взаємодії ОВС з державними органами та громадськими формуваннями по профілактиці правопорушень.

Вимога комплексного підходу, єдності дій усіх учасників боротьби з правопорушеннями є вихідною для ефективного вирішення завдань зміцнення правопорядку й боротьби зі злочинністю. Щоб цього досягти, необхідна взаємодія всіх суб'єктів профілактичної діяльності. Безумовно, взаємодія ОВС з іншими суб'єктами щодо

© І.І. Литвин, 2012

попередження правопорушень здійснюється в межах установленої компетенції й має на меті найбільш повне використання можливостей кожного суб'єкта профілактичного впливу. Вся профілактична робота згаданих суб'єктів спрямована, зрештою, на досягнення основної, головної мети боротьби з правопорушеннями - їх викорененні. Йї підпорядкована мета викоренення причин правопорушень, умов і обставин, що сприяють їх сконеню. Також цілями й завданнями взаємодії є сприяння громадським організаціям, адміністраціям підприємств у вихованні в громадян почуття високої поваги й неухильного дотримання законів, дбайливого ставлення до державної й суспільної власності.

Органи внутрішніх справ, здійснюючи охорону правопорядку, повинні використовувати обов'язкову, передбачену законодавством, участь інших міністерств і відомств у заходах щодо ліквідації, запобігання та усунення різного роду правопорушень, відновлення порушеного громадського порядку, оздоровлення оперативної обстановки, мають проявляти ініціативу й розробляти комплексні заходи щодо взаємодії з ними. При цьому кожне відомство й владна структура діють відповідно до своєї компетенції в межах чинного законодавства, узгоджуючи між собою спільні заходи. Керівникам ОВС належить знати відповідну компетенцію державних і виконавчих органів, які повинні взаємодіяти з ОВС не тільки в надзвичайних умовах, а й у повсякденній роботі по охороні правопорядку та профілактиці правопорушень.

Основними напрямками взаємодії є:

- 1) організація реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень і боротьби зі злочинністю;
- 2) профілактика правопорушень і злочинів;
- 3) виявлення, припинення, розкриття й розслідування правопорушень і злочинів;
- 4) розшук і затримання правопорушників і злочинців;
- 5) забезпечення громадського порядку та громадської безпеки;
- 6) удосконалення правової бази по профілактиці правопорушень і боротьби зі злочинністю.

Важливе значення в профілактиці правопорушень має взаємодія ОВС з громадськими формуваннями. Міністерство внутрішніх справ України вважає, що одним з центральних напрямків профілактичної роботи, охорони громадського порядку й боротьби з правопорушеннями загалом є встановлення більш широких і тісних зв'язків з населенням. Відносить до важливих завдань співробітників усіх служб ОВС зміцнення контактів з громадянами, взаємодію з громадськими формуваннями.

Всі громадські формування, з якими взаємодіють ОВС, можна поділити на дві групи. По-перше, це ті, які спеціально створені для боротьби з правопорушеннями, охорони громадського порядку. По-друге, це ті, для яких охорона громадського порядку, боротьба з правопорушеннями виступають як функції, супутні їх основній господарчій або соціально-культурній діяльності. До них відносять громадські, селищні, сільські, вуличні, квартальні, дільничні, домові комітети; ради ветеранів

ПІДСЕЧНОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС

війни і праці; батьківські комітети та інші. Беручи участь у вирішенні інших важливих питань державного й громадського життя, ці формування також займаються й правоохоронною діяльністю.

У взаємодії ОВС з громадськістю використовуються різні форми. Частіш за все до них відносять спільне патрулювання, рейди, обходи, огляди; спільне планування заходів щодо охорони громадського порядку й боротьби з правопорушеннями; узгодження конкретних самостійних заходів, таких як: лекції, бесіди тощо; інструктування співробітником ОВС членів громадської правоохоронної організації та інше.

Однак сьогодні про зазначені форми взаємодії можна говорити лише умовно, оскільки система громадських формувань, які беруть участь у профілактичній діяльності, зазнала значних змін. Деякі з них припинили існування, останнім часом з'явилися нові види формувань. У зв'язку з цим настало нагальна потреба визначення їх правового статусу, завдань і функцій в охороні правопорядку, у тому числі взаємодії з ОВС. Вирішити це завдання можна шляхом створення узгодженої системи правових норм, регулюючих взаємодію ОВС з громадськими формуваннями. Ідея ця не нова. Але до цього часу вона залишилась нереалізованою. На жаль, абсолютна більшість питань про участь громадськості в охороні громадського порядку не регламентується в законодавчому порядку або регламентується давно застарілими нормативними актами, які не відповідають духові сучасності.

Фактично система громадської профілактики правопорушенень зруйнована. Будь-яких статистичних даних про наявність громадських формувань і результати їх роботи відсутні.

Існуючі ж на сьогодні громадські організації, основне завдання яких - охорона правопорядку й профілактика правопорушенень, - не мають єдиної, яка б відповідала сучасним умовам, нормативної бази. Нормативні акти (положення, рішення та інші), що регулюють порядок створення й діяльності громадських формувань, приймають різні суб'єкти управління, починаючи з представника Президента в області до сільської Ради. Ці документи регулюють діяльність тільки конкретної організації й регіону, що породжує на місцях різні трактування стосовно мети їх створення, завдань, форм і методів роботи. Ситуація, що склалася, не призводить до масового порушення діючого законодавства тільки тому, що в багатьох регіонах громадські формування з охорони правопорядку існують формально й практично не працюють. Кризисні прояви, особливо у виробничій сфері, призвели до того, що підприємства, які раніше фінансували утримання й роботу народних дружин, їх асоціацій, інших подібних організацій, сьогодні припинили таку оплату повністю. Стимати розпад і відродити активність вказаних об'єднань недостатньо моральними стимулами, необхідно підняти, насамперед, матеріальну зацікавленість учасників цієї діяльності. Тому при відновленні або створенні нових формувань громадськості необхідно передбачити відповідне стимулювання їх діяльності.

За невеликим винятком, практично відсутня дійова ініціатива ОВС і державних органів влади по відновленню або створенню нових громадських формувань з охорони правопорядку й профілактики правопорушенень. Цьому є багато причин. Проте передусім це відсутність законодавства, відповідного нормативного акту, що відповідав би сучасним умовам, де чітко й всебічно було б визначене місце ОВС і державних органів влади в цій

сфері. Таке положення сприяє неспроможності ОВС і державних органів влади знайти дійові важелі впливу на цей процес. Також немає матеріальних стимулів, зацікавленості працівників.

Негативним явищем є й те, що членів громадських формувань ніхто не навчає. Відсутня єдина тематика навчання, не розроблені відповідні форми й методи. Не ведеться контроль і облік цієї роботи. Практично не проводяться інструктажі членів формувань, що заступають на охорону правопорядку.

Питаннями взаємодії з громадськістю та її формуваннями в міських районних відділах внутрішніх справ практично ніхто не займається. У тематичних планах занять із службової підготовки більшості органів і підрозділів внутрішніх справ відсутні теми організації її здійснення взаємодії міліції з громадськими формуваннями в охороні правопорядку, надання їм допомоги в організації діяльності.

У країні не має чіткої й логічної послідовної системи громадських формувань з охорони громадського порядку та профілактики правопорушенень. Відсутній єдиний координаційний центр, який би регулював створення й діяльність громадських організацій у цьому напрямі.

Перераховані обставини негативно впливають на участь громадян в охороні правопорядку й діяльність ОВС і державних органів влади з відновлення та створення громадських формувань, що дозволяє вважати обґрунтованим узагальнюючий висновок: діяльність ОВС і державних органів влади з надання допомоги у відновленні або створенні громадських формувань з профілактики правопорушенень і охорони громадського порядку, підвищення ефективності їх діяльності буде значною мірою відповідати висунутим до неї вимогам лише при умові, що всі названі обставини в обов'язковому порядку будуть усунені.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що взаємодія ОВС із державними органами й громадськими формуваннями буде дієво працювати лише при наявності між ними стійких контактів, які б розвивались на підставі загальних інтересів і з метою боротьби з правопорушеннями, зміцнення громадського порядку та громадської безпеки.

Література

1. Андреева О.Б. Про участь громадськості в охороні громадського порядку // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених (Матеріали наукової конференції молодих вчених Університету внутрішніх справ). - Університет внутрішніх справ, 1997. - С. 55-57.
2. Андреева О.Б. Профілактике правонарушений нужна правовая база // Деловая жизнь. - 1996. - № 32-33. - С. 15-17.
3. Бандурка О.М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення. - Х.: Основа, 1996. - С. 389.
4. Бандурка О.М., Джрафора О.В. Міліція і населення: Теорія і досвід партнерства: Монографія. - Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. - 199 с.
5. Бандурка О.М., Соболев В.О., Московець В.І., Партинерські взаємовідносини між населенням та міліцією: Підручник. - Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. - 346 с.
6. Бандурка О.М. Основи управління в органах внутрішніх справ України: теорія досвід, шляхи удосконалення. - Х.: Основа, 1996. - 398 с.
7. Кодекс України об адміністративних правонарушеннях. - К.: Юридическая компания Бест и К, 1998. - С. 163.
8. Михайленко П.П. Громадські формування з охорони порядку і боротьба зі злочинністю: минуле і сьогодення // Міліція України. - 2001. - № 4. - С. 14-19.

Правове забезпечення адміністративної реформи

9. Поліщук О.Д. Участь громадських угрупувань в охороні правопорядку за сучасних умов. Наукові розробки академії - вдосконаленню практичної діяльності та підготовці кадрів органів внутрішніх справ (за результатами науково-дослідних робіт у 1993 році) // Матеріали науково-практичної конференції. Київ, 1-2 лютого 1994 року. - К.: Українська академія внутрішніх справ, 1994. - С. 85-87.

10. Про заходи по зміцненню законності в діяльності ОВС України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України № 552 від 06.12.91 року // Збірник нормативних актів по роботі з особовим складом ОВС України. - Х.: Університет внутрішніх справ, 1997. - С. 55.

11. Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відомості Верховної Ради. - 1991. - № 4. - С. 20.

12. Ярмиш О.Н. Проблеми взаємовідносин між правоохоронними органами та населенням: вітчизняний та зарубіжний досвід // Вісник Ун-ту внутр. справ. - 1999. - № 8. - С. 245-252.

*Литвин І.І.,
кандидат юридичних наук, проректор з науково-педагогічної роботи Класичного приватного університету,
директор Кіровоградського інституту державного та муніципального управління КПУ
Надійшла до редакції 21.10.2012*

УДК 342.9.07:347.731

ЯКІСТЬ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

Мордвін І. А.

Розбудова України як правової, демократичної, соціальної держави вимагає запровадження нових пріоритетів у діяльності органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання адміністративних і громадських послуг. Створення зручних і доступних умов для отримання громадянами адміністративних послуг є однією з пріоритетних задач, що має вирішуватися органами державної виконавчої влади та місцевого самоврядування. Адже саме за якістю надання адміністративних, громадських послуг кожен громадянин оцінює діяльність органу державної влади.

Реалізація цієї задачі особливо актуальна й для податкових органів України, як органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері оподаткування, і також є суб'єктом надання адміністративних послуг. Необхідність покращення якості надання адміністративних послуг податковими органами держави зумовлена передусім зміною пріоритетів з фіiscalних на обслуговування платників податків, тобто розширенням спектру послуг, які надаються платникам, і вимогою громадськості щодо поліпшення їх якості.

Актуальність проблеми надання якісних адміністративних послуг податковим органам України не викликає сумніву. Адже в науковій літературі активно висвітлюються питання їх законодавчого врегулювання, критеріїв оплати, визначення переліку платних і безоплатних послуг, критеріїв оцінки якості та ефективності їх надання тощо. З огляду на це, метою цієї статті є вивчення стану якості надання адміністративних послуг податковими органами України, у зв'язку з чим планується: по-перше, визначити існуючі недоліки в системі надання адміністративних послуг органами державної виконавчої влади; по-друге, окреслити критерії оцінки якості надання адміністративних послуг Державною податковою службою України, і на цій основі виробити конкретні пропозиції щодо уdosконалення механізму надання адміністративних послуг і підвищення якості надання цих послуг податковими органами України.

Вважається, що сучасній системі надання адміністративних послуг притаманний ряд недоліків, до яких належать: наявність непередбачених законами видів адміністративних послуг; поділ адміністративної послуги на кілька платних послуг; перекладення обов'язків адміністративних органів зі збирання довідок або погодження документів на фізичних і юридичних осіб; вимагання від фізичних і юридичних осіб документів, не визначених

© І.А. Мордвін, 2012

законодавством або в непередбаченій законодавством формі; необґрутоване спрощення плати або необґрутовано великі розміри плати за надання окремих видів адміністративних послуг; встановлення в адміністративному органі графіка приймання громадян у незручний для них час; необґрутовано тривалий строк надання окремих послуг; обмеженість доступу до інформації, необхідної для отримання адміністративних послуг; неналежне законодавче регулювання процедурних питань надання послуг; фактичне зобов'язання фізичних і юридичних осіб отримувати супутні платні послуги тощо [1, 86].

Проблема ефективності роботи управлінсько-адміністративних структур та якості послуг, які вони надають населенню, безпосередньо пов'язана з формуванням позитивної громадської думки щодо влади. Тому, як відзначає А.Ю. Жуковська, дуже важливим є не тільки визначення процесу надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, а й побудова моделі механізму, спроможного "запустити" цей процес і спонукати органи виконавчої влади до вирішення широкого кола питань [1, 86-87].

Слід відзначити, що методика оцінювання якості надання послуг формується на основі уміння розмежування суспільством традиційних і нових цінностей, оскільки виникає потреба застосування через механізми державного управління таких понять, як: якість, критерій якості та показник якості. Для системи надання адміністративних послуг можуть бути застосовані такі тлумачення: якість послуги - це те, що визначає корисність, новизну; критерій якості послуги - це інструмент, за допомогою якого можна визначити процес вироблення й надання послуг; показник оцінювання якості послуг - це згрупований дані, за допомогою яких можна вимірювати потенціал структур і посадових осіб, які стають чинниками стимулювання роботи державних службовців органів виконавчої влади й посадових осіб органів місцевого самоврядування [2].

На сьогодні критерії оцінки якості надання адміністративних послуг органами державної виконавчої влади й місцевого самоврядування визначені в Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року № 90-р [3]. Такими критеріями є: 1) результативність - задоволення потреби фізичної або юридичної особи в адміністративній послузі; 2) своєчасність - надання

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**